

VAI TRÒ CỦA DOANH NGHIỆP NHỎ VÀ VỪA (SMEs) ĐỐI VỚI TĂNG TRƯỞNG KINH TẾ

TS. ĐOÀN TRANH

ĐẠI HỌC DUY TÂN

Tuy doanh nghiệp nhỏ và vừa (SMEs) có qui mô nhỏ nhưng qua các nguyên cứu của các chuyên gia và nhà quản lý tại Việt Nam và các nước đều thừa nhận rằng các SMEs có vai trò quan trọng đối với phát triển kinh tế, xã hội. Vai trò của doanh nghiệp vừa và nhỏ với phát triển kinh tế xã hội cụ thể như sau.

1. Các SMEs đóng góp đáng kể vào sự tăng trưởng kinh tế

Không chỉ SMEs tại Việt Nam mà tại các nước đều đóng góp vào tăng trưởng kinh tế. Số liệu thống kê chỉ ra rằng trong năm 2000, các SMEs đóng góp hơn 40% GDP của cả nước, nếu tính cả hợp tác xã, trang trại và hộ kinh doanh cá thể thì khu vực này đóng góp đến tăng trưởng GDP là 60%. Đến năm 2015, mức đóng góp của doanh nghiệp dân doanh, khu vực tư nhân và hộ cá thể vẫn duy trì ở mức 43,2% của GDP. Khu vực SMEs luôn giữ vững nhịp độ tăng trưởng kinh tế dù khi nền kinh tế rơi vào khủng hoảng. Sự đóng góp này của các SMEs là đáng kể, và các nhà nghiên cứu kinh tế cũng như các nhà quản lý đều thống nhất cần phải trợ giúp khu vực SMEs là nền tảng để phát triển kinh tế và ổn định xã hội.

2. Các SMEs giải quyết một số lượng lớn chỗ làm việc cho dân cư, làm tăng thu nhập cho người lao động, góp phần xóa đói giảm nghèo

Đặc điểm chung của các SMEs sử dụng ít vốn nhưng nhiều lao động. Điều này cũng phù hợp với trình độ sử dụng công nghệ của các SMEs. Không chỉ Việt Nam mà ở các nước như Singapore trong 10 lao động thì có 7¹ người làm việc cho các SMEs. Năm 2015 tại Việt Nam, số lao động thủ công, nghề đơn giản, mua bán chiếm đến 76,8%² trong tổng số lao động, đa số các lao động này làm việc trong các SMEs. Chính điều này mà các SMEs tạo ra nhiều cơ hội việc làm, giảm tỷ lệ thất nghiệp trong nền kinh tế, qua đó góp phần giải quyết các vấn đề xã hội mang lại lợi ích cho cộng đồng dân cư.

3. Khu vực SMEs huy động được các nguồn lực trong dân cư

Vốn tồn tại trong dân cư rất lớn, chưa kể các bất động sản chưa đưa vào khai thác kinh doanh; thì tại Việt Nam, theo các chuyên gia có khoản 500 tấn vàng có trong dân cư. Nếu có cơ chế phù hợp thì các nguồn lực của nền kinh tế sẽ được khai thác để tạo ra của cải vật chất và đem lại lợi nhuận cho cá nhân, gia đình, doanh nghiệp và xã hội. Theo Adam Smiths, sự giàu có của các quốc gia nhờ vào sự phát triển của doanh nghiệp, trong quá trình tìm kiếm lợi nhuận, doanh nghiệp đã làm giàu cho chính bản thân doanh nghiệp, mọi thành viên tham gia và cả cho quốc gia qua đóng

¹ Dr Elango Rengasamy, *Small & Medium Enterprises-The Backbone for Growth & Development*, tham luận tại hội thảo SMEs Việt Nam tại Đà Nẵng ngày 2-4/8/2016.

² Niên giám thống kê Việt Nam, 2015

góp thuế. Từ đó đến nay, các nhà quản lý và các nhà kinh tế đều thừa nhận và nghiên cứu vai trò của doanh nghiệp. Với 99% các SMEs có tại các quốc gia thì vai trò của khu vực này thật sự lớn lao đối với mỗi quốc gia.

4. Các SMEs góp phần làm năng động nền kinh tế trong cơ chế thị trường

Tính linh hoạt của của các SMEs đã tạo ra tính năng động của nền kinh tế. Việc chuyển đổi nhanh chóng nhằm lấp các khoảng trống của thị trường đã nói lên vai trò ổn định kinh tế của các SMEs. Những thập niên 70 và 80, các SMEs tại Taiwan đã giúp nước này tăng trưởng vượt bậc. Tại Việt Nam, khi chuyển đổi nền kinh tế từ bao cấp sang thị trường từ những năm 1986, vai trò của các hộ nông dân và doanh nghiệp nhỏ và vừa đã nhanh chóng thúc đẩy khai thông thị trường, hạ nhiệt nền kinh tế, góp phần giảm lạm phát của Việt Nam từ 184% về mức mức lạm phát dưới 2 con số cho đến nay. Sự năng động đó đã được tổng kết trong các văn kiện của Đảng và Nhà nước, vấn đề hiện nay là khai thông chính sách để phát huy các nguồn lực trong dân cư, phát triển các SMEs nhằm trở thành động lực mới của nền kinh tế.

5. Góp phần đẩy nhanh quá trình chuyển dịch cơ cấu kinh tế, đặc biệt với khu vực nông thôn

Các SMEs thường chọn các ngách của thị trường, nên khả năng bao phủ rất lớn. Vì qui mô và vốn nhỏ nên các SMEs thường chọn ngành dịch vụ, thương mại hoặc ngành xây dựng hoặc sửa chữa, bảo dưỡng. Cách lựa chọn như trên sẽ làm dịch chuyển ngành dịch vụ so với ngành sản xuất, chế tạo và nông lâm ngư nghiệp. Ngoài ra, các SMEs tạo điều kiện để chuyển đổi kinh tế nông thôn và tạo điều kiện để phụ nữ tham gia quản lý. Nghiên cứu tại Indonesia cho thấy 60,42% các SMEs hoạt động trong lĩnh vực kinh doanh thực phẩm, và 70% là do phụ nữ làm chủ. Việt Nam cũng không ngoại lệ, kinh tế nông thôn Việt Nam đã dịch chuyển sang công nghiệp chế biến và dịch vụ phục vụ nông nghiệp ngày càng phát triển. Đây chính là điều kiện để chuyển dịch kinh tế nông thôn góp phần chuyển dịch nền kinh tế cả nước.

6. Các doanh nghiệp vừa và nhỏ là nơi ươm mầm các tài năng kinh doanh, là nơi đào tạo, rèn luyện các nhà doanh nghiệp, giúp họ làm quen với môi trường kinh doanh

Nhiều doanh nghiệp lớn đều xuất phát từ những doanh nghiệp khởi nghiệp có qui mô cực nhỏ. Tuy nhiên, có hàng ngàn doanh nghiệp nhỏ ra đời thì chỉ có ít doanh nghiệp phát triển thành những doanh nghiệp cực lớn như Microsoft hay Google, Ford, Hyundai, tại Việt Nam như Hoàng Anh Gia Lai. Chỉ những điều đó thôi cũng giúp cho phòng trào khởi nghiệp phát triển, và có thể nói doanh nghiệp nhỏ và vừa là nơi khởi phát tinh thần doanh nghiệp, nơi đào tạo và cho ra đời những doanh nghiệp và doanh nhân đem lại sự thay đổi sâu sắc đối với nền kinh tế. Nhiều nhà nghiên cứu cho rằng vì hiệu quả theo qui mô không tồn tại, nên các SMEs không phải là động lực của nền kinh tế, nhưng nếu SMEs là nơi để nhà doanh nghiệp nhỏ làm quen với môi trường kinh doanh, dám nghĩ lớn và chịu nghiên cứu học hỏi thì SMEs sẽ trở thành cái nôi để ươm mầm cho các doanh nghiệp lớn và tạo ra những doanh nhân thành đạt. Sự đóng góp đó của các SMEs là điều không thể phủ nhận.

